

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การให้การศึกษา เป็นการกระทำเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น
 และสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน เพราะการพัฒนาประเทศต้องอาศัยกำลังคนที่มีความรู้
 ความสามารถและความตั้งใจจริง มีประสบการณ์ ความชำนาญ ทั้งนี้กำลังคนจะมีคุณภาพหรือ
 ไม่มีขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการศึกษา อุตัส บุญประเสริฐ ได้กล่าวไว้ว่าบทบาทของ
 การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศ การศึกษากับการพัฒนาประเทศเป็นของคู่กัน
 และควบคู่กันอยู่เสมอ (ศิริชัย อนันต์ผล, 2534 อ้างถึงใน อุตัส บุญประเสริฐ) คนจึงเป็น
 ทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าต่อการพัฒนาของทุกประเทศในโลก อนึ่งคนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการ
 พัฒนาประเทศต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพดี สอดคล้องกับความเห็นของ ลาวัวส์ สุกกรี (2531)
 คือ การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองนั้นต้องอาศัยทรัพยากรหลายอย่างหลายประการ
 ประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ทรัพยากรมนุษย์หรือประชาชนของแต่ละประเทศนั่นเอง ประเทศใดที่
 มีประชาชนเฉลียวฉลาด ชยัน อดทน และมีสุขภาพสมบูรณ์ มีอายุยืนยาวานพอที่จะทำประโยชน์
 ให้กับสังคมได้ประเทศนั้นก็เจริญ ดังนั้นการพัฒนาคอนให้มีสุขภาพดีนั้นจำเป็นต้องใช้การศึกษาเป็น
 เครื่องมือในการพัฒนา จะเห็นได้ว่าการศึกษานี้เป็นกิจกรรมของสังคมที่จัดขึ้นเพื่อสนองตอบ
 ต่อความต้องการของสังคมและคนในสังคมนั้นด้วย ทำให้การจัดการศึกษานั้นไม่อาจจัดได้โดย
 ไม่คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมหรือไม่อาจจะเลขพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่รองรับการศึกษาอยู่ได้ โดย
 เฉพาะเรื่องสุขภาพอนามัยของผู้เรียน ซึ่ง สุชาติ โสมประจักษ์ (2523) กล่าวโดยสรุปไว้ว่า
 ในแง่ของการศึกษาถือว่าสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อความเจริญของงานและพัฒนาการ
 ทุก ๆ ด้านในตัวบุคคล เริ่มตั้งแต่ในครรภ์มารดาเป็นต้นมา และหลังจากนั้นสุขภาพยังคงมี

บทบาทสำคัญในชีวิต เรือมาไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด การให้การอบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดาจึงต้องมีเรื่องสุขภาพรวมอยู่ด้วยเสมอ

ปัญหาสุขภาพของประชาชนเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญของประเทศปัญหาหนึ่ง ซึ่งจะมีผลสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ ในด้านอื่น ๆ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาทางด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ปัญหาด้านพฤติกรรมของบุคคลโดยผลจากการวิเคราะห์สาเหตุของสภาพการตาย และการเจ็บป่วยที่เป็นปัญหาของประเทศพบว่า สาเหตุสำคัญคือ ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพไม่ถูกต้อง (สมจิตต์ สุพรรณทัศน์, 2520) กระบวนการเกิดพฤติกรรมสุขภาพเป็นกระบวนการทางจิตสังคมอันเป็นปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น ปฏิสัมพันธ์ภายในตัวบุคคล หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ในเรื่องพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพได้ พฤติกรรมสุขภาพจึงเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ของบุคคลที่ได้สัมผัสมาในช่วงระยะเวลาต่างๆ และแสดงออกมาให้รับรู้ได้ใน 3 พิสัย คือในส่วนที่เป็นการกระทำหรือปฏิบัติโดยตรง ส่วนที่เป็นความรู้สึกนึกคิดหรือค่านิยม หรือในส่วนที่เป็นความรู้ความเข้าใจ ซึ่ง ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2527) สรุปว่า พฤติกรรมของบุคคลนั้นเป็นผลมาจากกระบวนการทางความคิดของบุคคลที่กำหนดตัดสินใจหรือชี้แนะให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งอาจเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้

โรคไข้เลือดออกเป็นโรคติดเชื้อที่มีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนผู้ป่วยสูงขึ้นทุกปีเนื่องจากพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของประชาชน เป็นสิ่งช่วยส่งเสริมให้โรคไข้เลือดออกทวีจำนวนสูงขึ้น โรคไข้เลือดออกมีศูนย์กลางเป็นพาหะนำโรค เกิดจากแหล่งน้ำหรือแหล่งเพาะพันธุ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังการศึกษาของ ออดี้ (Audy, 1972 อ้างถึงใน สุพร ชุณหวิธานนท์, 2532) ที่ได้ศึกษาในแถบชายฝั่งไอวอรี (Ivory Coast) พบว่า ประชาชนมีการใช้โอ่งน้ำมากโดยใช้เพื่อใส่่น้ำหรือใส่พืชต่าง ๆ เพื่อทำฮารักษาโรค ซึ่งเป็นการเพิ่มแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย และผลจากการศึกษาของ สุพร ชุณหวิธานนท์ (2532) พบว่าพฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวข้องกับ การเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายได้แก่ พฤติกรรมการใช้ภาชนะเก็บน้ำและภาชนะอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กับการเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับความซุกซม

ของสูงหลายเกินระดับ 5 ซึ่งหมายถึงชุมชนนั้นมีโอกาสเสี่ยงต่อการระบาดของโรคไข้เลือดออก
ได้ จากสถิติการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกทั่วประเทศของเด็กวัยเรียนแยกตามกลุ่มอายุ ยังคงพบ
อัตราป่วยสูงสุดในประชากรกลุ่มอายุ 5-9 ปี (673.12 คนต่อประชากรแสนคน) รองลงมาคือ
กลุ่มอายุ 10-14 ปี (387.22 คนต่อประชากรแสนคน) (กองระบาดวิทยา, 2533)
เนื่องจากปัจจุบันโรคไข้เลือดออกได้แพร่ระบาดไปในพื้นที่ต่างๆ ตามความเจริญของบ้านเมือง
พื้นที่ที่เป็นเป้าหมายของโรคนี้จึงไม่ยกเว้นเพราะพบเกือบทุกแห่งทั่วประเทศ (สถิติสาธารณสุข,
2532)

โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ทำหน้าที่รับผิดชอบทางด้านสุขภาพให้แก่นักเรียนตลอดจน
ดูแลส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของประชากรวัยเรียน แต่พบว่านักเรียนประถมศึกษาประสบ
ปัญหาทางสุขภาพต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะการเจ็บป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคไข้เลือดออก
ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุระหว่าง 5-14 ปี ซึ่งเป็นเด็กที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับและ
อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประมาณร้อยละ 80
ของผู้ที่เสียชีวิตจากโรคไข้เลือดออกเป็นเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล และชั้นประถมศึกษา โดยที่
สูงหลายช้อบออกหากินเวลากลางวัน พบมากในช่วงเวลาเช้า 9.00 - 10.00 น. และเวลา
บ่าย 16.00 - 17.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียน จึงสันนิษฐานว่าโรงเรียน
เป็นแหล่งแพร่โรคที่สำคัญ (กองโรคติดต่อทั่วไป, 2534) จากรายงานสถานการณ์โรคติดต่อ
ที่สำคัญตั้งแต่เดือน มกราคม ถึง 29 มิถุนายน 2536 พบจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกรวมทั้งสิ้น
5,350 ราย พื้นที่ที่พบผู้ป่วยสูงสุดได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 2,160 ราย
รองลงมาคือ ภาคกลางจำนวน 1,676 ราย ภาคเหนือ 859 ราย และภาคใต้ 655 ราย
(กองระบาดวิทยา, 2536) ซึ่งเขตการศึกษา 9 ซึ่งประกอบด้วย 5 จังหวัด อันได้แก่ขอนแก่น
เลย สกลนคร หนองคายและอุดรธานี พบผู้ป่วยในช่วงเวลาดังกล่าวจำนวน 435 ราย
1 ราย

โดยเหตุที่เขตการศึกษา 9 เป็นพื้นที่ที่มีอัตราการเสี่ยงต่อการระบาดของโรค
ไข้เลือดออกค่อนข้างสูงซึ่งจัดอยู่ในพื้นที่ประเภท ข. ตามการจำแนกพื้นที่ตามความรุนแรงโรค
ของกองโรคติดต่อทั่วไป คือ มีอัตราป่วยตั้งแต่ 85 ถึง 150 คนต่อประชากรแสนคน ยกเว้น
อุดรธานีเป็นจังหวัดที่มีความรุนแรงของโรคมามากจึงเป็นพื้นที่ประเภท ก. มีอัตราป่วยมากกว่า

150 คนต่อประชากรแสนคน (กองโรคติดต่อทั่วไป, 2534) นับได้ว่าเขตการศึกษา 9 เป็นเขตที่มีความเสี่ยงต่อโรคไข้เลือดออกอย่างยิ่งอีกทั้งยังเป็นโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขในท้องถิ่น และประชากรวัยศึกษาเล่าเรียนในระดับประถมศึกษาเป็นกลุ่มประชากรที่เสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคนี้ อนึ่ง เด็กในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายอยู่ในระยะที่เจริญเติบโตเป็นวัยที่กำลังก้าวระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ จึงเหมาะสมที่จะศึกษาแนวคิดด้านพฤติกรรมของนักเรียนวัยนี้ว่าเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์เพียงใด ในด้านความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติด้านสุขภาพ จากเหตุผลดังกล่าวและด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของโรคไข้เลือดออกในเด็กวัยประถมศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกในด้านความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยคาดว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา และการป้องกันมิให้เด็กป่วยเป็นโรคนี้ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมสุขภาพในด้านความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 9 ในปีการศึกษา 2536
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 9 ความตัวแปรเพศ

สมมติฐานทางการวิจัย

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 9 เท่านั้น

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับใช้โรคเลือดออกในด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพศของนักเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคใช้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 9 โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคใช้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นข้อมูลที่ตอบตามความเป็นจริงปราศจากอคติและเชื่อถือได้

ข้อมูลการตอบแบบสอบถามในระยะเวลาที่แตกต่างกันไม่มีผลแตกต่างกัน

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับโรคใช้เลือดออก หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกของบุคคลเกี่ยวกับโรคใช้เลือดออก โดยแสดงออกในด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ

ความรู้ หมายถึง ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับและความสามารถในการแสดงผลออกมาในลักษณะของความจำ ความเข้าใจ ความสามารถในการเปรียบเทียบตีความ ให้ความหมาย หรือประเมินค่าเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก

ทัศนคติ หมายถึง ท่าที ความรู้สึก ความเชื่อถือหรือความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อโรคไข้เลือดออก ทั้งในทางสนับสนุนและต่อต้าน

การปฏิบัติ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นการกระทำในลักษณะการกระทำเป็นประจำ กระทำบางครั้ง หรือไม่เคยกระทำ อันเป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อโรคไข้เลือดออก

นักเรียนประถมศึกษา หมายถึง นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

เขตการศึกษา 9 หมายถึง จังหวัดที่อยู่ในเขตการศึกษาที่ 9 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ ชอนแก่น เลอ าสกลนคร หนองคาย อุดรธานี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย